

4. SYMPOZIUM MĚSTO A REGION NA PRAHU 3. TISÍCILETÍ

Ve dnech 13. - 14. dubna 2000 uspořádala Asociace pro urbanismus a územní plánování v Hradci Králové již 4. sympozium k problematice měst a regionů. Sym-

pozium se soustředilo na problematiku budoucích krajských měst.

Hlavními problémovými bloky vymezenými pořadatelem byly: vztah města a regionu, spolupráce v dopravní

obsluze území, rekreace, diferenciací území regionu, diferencovaná rozvojová dynamika částí regionu a koordinace rozvojových programů na mikroregionální úrovni. Vzhledem k charakteristice pořá-

datelského města se symposium soustředilo také na problém vícejaderných aglomerací.

Úvodem pozdravil symposium primátor Hradce Králové **Ing. Oldřich Vlasák**. Problematiku územního plánu Hradce Králové prezentovala **Iva Lánská**. Protože urbanistická problematika Hradce Králové je popsána ve sborníku ke konferenci, soustředila se ve svém vystoupení na proces pořizování územního plánu. Krátká výrobní lhůta činila velký tlak na zpracovatele plánu. Výhodou je brzké schválení plánu a malé množství změn. Relativně krátký proces projednávání a schvalování byl příčinou hektické atmosféry okolo pořizování územního plánu. Jak je již téměř pravidlem, hlavním problémem bylo projednání plánu s orgány životního prostředí, a to zejména projednání dopravního řešení a zaboru ZPF. Problémem je také neaktuálnost ÚPN VÚC Hradecko - Pardubické aglomerace, zejména v otázce testování dálnice D11.

Architekt **Šmíd** z Hradecké technické kanceláře popsal hlavní principy nového územního plánu: definitivně se opouští myšlenka 3. okruhu, chrání se nejkvalitnější půdy a stavební rozvoj směřuje dovnitř zastavěného území. Je preferován rozvoj jihozápadním směrem. Vzhledem ke specifickým podmínkám je snaha o to, aby co nejvíce rekreačních ploch leželo uvnitř města. Vystává otázka, jak se má pohlížet na zemědělskou půdu uvnitř území města. V diskusi **Ing. Pacák** upozornil na nutnost souladu územního plánu se zpracovávajícími dokumenty regionální politiky, kterými jsou strategie regionální politiky rozvoje krajů a regionální operační programy.

Územní plán Pardubic prezentovala **Pavla Pannová** z odboru rozvoje Magistrátu města Pardubic. Ve svém vystoupení popsala hlavní problémy Pardubic, a to jak po věcné, tak i po organizační stránce. Jako většina měst mají Pardubice největší problémy v dopravě. Základní koncepcí územního plánu je již tradiční myšlenka zachování zelených pásů podél Labe a Chrudimky. Město se podílelo na zpracování strategického plánu, který však vznikl po schválení zadání územního plánu. Rozpory mezi strategickým plánem a cíli formulovanými v zadání, se mohou vyskytovat i v jiných městech. Specifikou Pardubic je vybudování přístavu na Labi jako logistického centra. Součástí plánu je průmyslová plocha o rozloze 150 ha.

V diskusi k plánu vystoupil **Milan Košář** jako zpracovatel a popsal problematiku přírodně hodnotných ploch využívaných armádou. V další diskusi upozornil moderátor **Miroslav Tůma** na nový pohled na armádu ve městě. Kasárna k městům vždy patřila a neměla jenom negativní vliv.

Zajímavá byla prezentace územního plánu Zlína, **Jitka Ingrová** jako pořizovatel, upozornila na změnu ekonomické základny města. Rozvoj individuálního podnikání provází úpadek průmyslových ploch a mnohé výrobní zóny se transformují v zóny komerční. Základním problémem je doprava, a to trasy komunikací R49, R69 a R55. Pořizovatel a diskutující se shodli na faktu, že oddělení Otrokovic a zpracovávání paralelních územních plánů Zlína a Otrokovic je z hlediska územního rozvoje celé oblasti chybou.

Územní plán Jihlavy prezentoval jako zpracovatel **Pavel Koubek**. Ve svém vystoupení konstatoval, že nový Jihlavský kraj tvoří přirozený region, jehož spádovým centrem byla a bude Jihlava, která je významným dopravním centrem a má vztah k Brnu, Praze a Vídni. Přirozený je územní rozvoj severojižním směrem.

Problematiku Karlových Varů prezentoval náměstek primátora **Ing. Kaške**. Konstatoval, že Karlovy Vary preferují jako základ svého rozvoje lázeňství. Výroba porcelánu a těžba kaolinu by měla mít až sekundární význam. I když je území lázeňské části výrazně rozprodáno, není to na překážku jeho regulace, spíše to svědčí v jeho prospěch. Přesto je na území lázeňské části řada zchátralých objektů, jimž hrozí demolice. Město je však kromě lázeňské části zcela normálním průmyslovým obchodním a obytným městem. **Ilja Richter** jako zástupce pořizovatele územního plánu popsal genezi zpracování Programu sociálního a ekonomického rozvoje města, na němž se podíleli vedoucí jednotlivých odborů. Problémem je využití objektů historických lázní (Lázně I.), jejichž objekty mají vysokou historickou hodnotu. Územní plán, zpracovaný architekty **Mundilem** a **Jelínkem**, má velmi přísnou prostorovou regulaci, vyjádřenou koeficienty využití ploch a indexy podlažních ploch I. Richter konstatoval, že tyto regulativy není možno vždy dodržet.

Po bloku prezentací měst následoval diskusní blok k problematice jádrových

měst a městských regionů včetně problematiky vícejaderných aglomerací. Diskusi moderoval **Milan Körner** a diskutovalo se k těmto problémům: spolupráce přes administrativní hranice města, dopravní obsluha území regionu, regenerace v rámci regionu, rivalita center v regionu, síť sídel a sídelní diferenciacie, problematika současně vytvářených mikroregionů, dopravní vazby uvnitř regionu.

Další diskusní příspěvek přednesl **Ing. Pacák**, který je vedoucím regionálního pracoviště MMR a současně předsedou regionální koordinační skupiny pro zpracování Programu rozvoje Hradeckého kraje. Ing. Pacák upozornil na nebývalé tempo zpracování dokumentů regionální politiky a na potřebu koordinace mezi dokumenty regionální politiky a územního plánování. Zpracování Regionálního operačního programu pro územní jednotku NUTS 2 Severovýchod, která sestává z Libereckého, Hradeckého a Pardubického kraje, nekoresponduje zcela se zpracovávajícími a rozpracovávajícími územními plány velkých územních celků, s územními plány velkých měst na tomto území a již přijatými územními rozhodnutími. Územní plánování je často na obcích chápáno jako brzda rozvoje, protože stanovuje příliš mnoho limitů a regulativů využití území. V současné době je zpracovávána řada strategických plánů a programů rozvoje, které je nutno koordinovat s dokumenty územního plánování.

Náměstek ministra pro místní rozvoj **Ing. Novák** v reakci na tento diskusní příspěvek konstatoval, že je nutno vypracovat nové předpisy stavebního práva, tj. nový zákon o územním plánování a stavebním řádu. Ing. Novák ve svém příspěvku uvedl, že územní plánování po roce 1989 prochází různými stadii vývoje. Od ochranné funkce se v souladu s pojetím Evropské unie postupně vyvíjí v komplexní nástroj regulativní a stimulační. Programy regionální politiky a programy rozvoje měst se stanou podkladem pro územní plány. Vazba územně plánovacích dokumentů a rozvojových dokumentů bude vzájemná, územní nabídka naopak umožní lépe formulovat sociálně ekonomickou strategii. Pokud se týká vymezení průmyslových zón, a to jak na volných plochách, tak i na přestavbových územích, je jich podle Ing. Nováka vymezeno v českých městech dostatek.

Problémem je, přilákat vhodné investory do těchto zón.

Dále v diskusi vystoupil **arch. Falta** z Hradce Králové. Jako dlouholetý projektant ÚPD na území Hradce, uvedl zkušenosti s fungováním bicentrického východočeského regionu. Jedinou možností je rovnocenná spolupráce na úrovni NUTS. Města ve východočeském regionu mají jak svůj ekonomický, tak i svůj politický význam. Aby obě centra Hradecko - Pardubické aglomerace stabilizovala svůj další rozvoj, musí být k dispozici kvalitně dlouhodobé a střednědobé koncepce obou měst i prostoru mezi nimi. Jeho dalším příkladem vícejaderné aglomerace byla prezentována Liberecko - Jablonecká aglomerace.

Ivan Lejčar prezentoval dopravní souvislosti a dokumentaci řešení dopravní problematiky v této aglomeraci. Na příkladu německého Karlsruhe, uvedl výhody flexibilního kolejového systému, při kterém městská a regionální hromadná doprava využívá s výhodou kolejí státních drah. Tento systém bude aplikován i v Liberecko - Jablonecké aglomeraci.

Karel Havlíš prezentoval současnou problematiku Zlínské aglomerace, která rozhodně není nejlepší. Mění se jak geografický význam aglomerace, která se v ČR dostala na východní okraj státu, tak i ekonomická základna, která je vystavena ztrátě východních trhů a světové konkurenci ve všech ekonomických oborech. Vyrovnáním omylem je podle K. Havlíše oddělené územní plánování Otrokovic a Zlína.

Vítězslav Kuta ve svém příspěvku popsal polycentrickou Ostravskou aglomeraci. Ostrava je regionální metropolí, ale v regionu jsou další velká a silná města jako je Opava, Havířov, Karviná a Frýdek-Místek. Další rozvoj této aglomerace souvisí s novou ekonomickou základnou a s likvidací devastací, způsobených jednostranným zaměřením na hornictví a hutnictví.

K problematice aglomerací dále diskutovali **Milan Körner**, který upozornil na charakter územních plánů VÚC, které jsou zaměřeny ponejvíce ochranně a promítají různé ochranné systémy do území a **V. Soukeník**, který upozornil na to, že se podceňuje ekonomická stránka územního plánování.

Další diskusní blok byl věnován využitelnosti územně plánovací dokumentace. **P. Koubek**, který moderoval tento blok, upozornil na to, že je nutno identifikovat toho, kdo potřebuje územní plán a proč. Pohledy investora, vlastníka pozemku, místního politika a úředníka státní správy, jsou samozřejmě rozdílné.

F. Křelina se zabýval funkcí územního plánu a možnostmi prosazování jeho záměrů v praxi. Je to dané mimo jiné kvalifikací pracovníků samosprávy a státní správy na nejnižších úrovních. Pro menší města a obce je výhodná konzultační funkce městského architekta, kterou **F. Křelina** zastává. **P. Koubek** doplnil diskusi s tím, že je nutno mít pro výběrová řízení na výběr zpracovatele ÚPD dostatečné podklady. Pro kvalitní ÚPD jsou klíčovými předpoklady přípravné práce pořizovatele a dobře formulované zadání.

Ing. Bradáč z firmy Hydrossoft informoval o problematice digitalizace územních plánů. Každý rok je pořádána konference pro uplatnění GIS v územním plánování. Pro různé druhy ÚPD existuje řada uplatnitelných technologií.

Další blok symposia byl věnován dopravě v aglomeracích, zejména problematice dálnic tranzitní dopravy a dopravních obchvatů. Následoval diskusní blok k problematice průmyslových zón v aglomeracích. Diskusi moderoval **Ing. Svoboda** z Plzně. Byly prezentovány průmyslové zóny v Plzni (letiště Líně), v Praze (Modletice), v Ostravě (Mošnov) a Milovice. Bylo konstatováno, že bez

státní podpory nelze provést konverzi devastovaných ploch. **Arch. Durdík** upozornil, že rozvoj jednotlivých lokalit v Praze často přesahuje únosnost území. Jako příklad uváděl lokalitu Zlatý anděl na Smíchově. Diskuse se postupně stočila na žhavé téma supermarketů a hypermarketů. Diskutující se shodli, že ve většině aglomerací již došlo k funkčnímu naplnění a další budované supermarkety si budou tvrdě konkurovat. Neregulovaný rozvoj supermarketů se podle diskutujících výrazně podcenil. **Ing. Lonák** ve svém příspěvku konstatoval, že se v českém územním plánování takřka nevyužívá poznatků z urbanistické ekonomie.

Dále byly uvedeny dva příklady rozvoje území v aglomeracích. **Jitka Mejstnarová** uvedla příklad územního rozvoje příměstských obcí na Kladensku. Konstatovala, že soustavná plánovací činnost ve středočeské aglomeraci za administrativními hranicemi Prahy prakticky neexistuje.

Jarmila Horáková a **Jana Pletnická** přednesly příspěvek o problematice opuštěných ploch v průmyslových aglomeracích.

Symposium bylo ukončeno shrnujícími příspěvky: **V. Klajmon** kriticky hodnotil současnou tvorbu územních plánů z hlediska jejich nejednotnosti a technické nejednoznačnosti; **M. Tunka**, jako ředitel OÚP, stručně shrnul poznatky symposia.

Mužík, jako předseda Asociace, shrnul jednání symposia a současně se ve svém příspěvku vyjádřil k širším, obecným problémům současného urbanismu a územního plánování.

Symposium se konalo v pěkné novostavbě Pedagogické fakulty a bylo doprovázeno výstavou územně plánovacích dokumentací a graficky i obsahově vznikajícím sborníkem. Sborník je k dispozici k nahlédnutí v knihovně ÚÚR Brno.

Josef Markvart